

บทที่ 13

ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ดัชนีชี้วัดเป็นเครื่องมือสำหรับนักเศรษฐศาสตร์และนักพยากรณ์ทางธุรกิจเพื่อใช้พยากรณ์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในอนาคต ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจโดยรวมและกิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญคือ GNP การเปลี่ยนแปลงของ GNP เป็นตัวบ่งบอกสถานการณ์ว่าดีหรือเลว ค่า GNP คือผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายของเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเป็นดัชนีชี้วัดว่าอะไรกำลังจะเกิดขึ้น ในขณะที่การแปรเปลี่ยนในองค์ประกอบของ GNP จะเป็นสัญญาณเตือนหรือเป็นตัวบ่งบอกว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โดยที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางตัวอาจจะเปลี่ยนแปลงก่อน GNP หรือเป็นตัวชี้วัดนำ (leading indicators) กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางตัวอาจเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงของ GNP หรือเป็นตัวชี้วัดพร้อม (coincident indicator) และกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางตัวอาจจะเปลี่ยนแปลงหลังการเปลี่ยนแปลงของ GNP หรือเป็นตัวชี้วัดตาม (lagging indicator)

ดัชนีชี้วัดอาจแสดงในรูปแบบต่างๆ เช่น

1. แสดงเป็นตัวเลขสัมบูรณ์ (the absolute level of the index) เช่น 150
2. แสดงการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขสัมบูรณ์จากระยะเวลาหนึ่งกับอีกระยะเวลาหนึ่ง (the absolute change in the level or the index from period to period) เช่น 1.5
3. ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงโดยเปรียบเทียบระหว่างระยะเวลาปัจจุบันกับระยะเวลาก่อนปีปัจจุบัน (the relative percentage change from the previous period) เช่น 55%
4. การพยากรณ์ประจำปีของร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาปัจจุบัน (an annualized projection of the current period percentage change) เช่น 9%

โดยทั่วไป นิยมใช้ดัชนีชี้วัดที่แสดงอยู่ในรูปร้อยละของการเปลี่ยนแปลงโดยเปรียบเทียบระหว่างเวลาปัจจุบันกับระยะเวลาก่อนปีปัจจุบันตามด้วยการพยากรณ์ประจำปีของร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาปัจจุบัน

ดัชนีชี้วัดของประเทศไทยที่จะอธิบายในบทนี้จะแบ่งเป็นกลุ่มตามฟังก์ชันทางเศรษฐกิจ (economic function) นั้นคือ

1. การผลิต ผลผลิตรวมและการเจริญเติบโต
2. รายได้ การจ้างงาน
3. การเงิน และราคา
4. การขาย และการใช้จ่าย
5. การค้าและการเงินระหว่างประเทศ

13.1 การผลิตและการเจริญเติบโต

ก. **ผลิตภัณฑ์ประชาชาติมวลรวม (Gross National Product : GNP)** หมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตใน 1 ปี เป็นตัวเลขที่แสดงกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวมทั้งสิ้น เมื่อเราใช้ค่าสถิติเศรษฐกิจอื่นๆ เพื่อพยากรณ์อนาคตทางเศรษฐกิจ จะหมายถึงการใช้ค่าเหล่านั้นเพื่อพยากรณ์อนาคตการเปลี่ยนแปลงของค่า GNP นั้นเอง การวิเคราะห์เกี่ยวกับ GNP จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์จำนวนผลผลิตและบริการที่เกิดขึ้นจริงๆ และการวิเคราะห์มูลค่าที่เป็นตัวเงินของผลผลิต ในกรณีที่คิดมูลค่าของผลผลิตและบริการถ้าใช้ราคาตลาดในปีปัจจุบัน ค่า GNP ที่ได้คือ GNP ณ ราคาปัจจุบัน (GNP at current price) ถ้าคำนวณค่า GNP โดยใช้ราคาในปีฐาน (base year) ค่า GNP ที่ได้คือ GNP ณ ราคาคงที่ (GNP at constant price) หรือ GNP ที่แท้จริง (real GNP) ประโยชน์ของ GNP ณ ราคาคงที่คือสามารถใช้เปรียบเทียบผลผลิตรวมของแต่ละปี เช่น ค่า GNP ในปี 2532 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 แสดงว่าผลผลิตมวลรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 การเพิ่มขึ้นไม่ได้เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เพราะเราได้สมมติให้ราคาคงที่ ข้อควรจำเมื่อไรที่ใช้ราคาคงที่คำนวณ GNP โดยมีวัตถุประสงค์ของการเปรียบเทียบ ตัวเลขที่นำเสนอจะมีลักษณะเป็นเรื่องของร้อยละของการเปลี่ยนแปลง (the percentage change) เท่านั้น ค่า GNP ยิ่งมากแสดงว่ามูลค่าสินค้าโดยรวมได้เพิ่มขึ้น อยากรู้ก็

ดี เราไม่สามารถบอกได้ว่า GNP ที่เพิ่มขึ้นมาจากไหน นอกจากนี้ค่า GNP ยังไม่สามารถบอกถึงคุณภาพของชีวิต (the quality of life) และค่า GNP ยังไม่ได้รวมกิจกรรมที่อยู่นอกภาคตลาด (non-market activities) เช่น บริการแม่บ้าน โสเภณี การพนัน การค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเศรษฐกิจใต้ดิน (the underground economy) เมื่อไรที่ GNP ที่แท้จริงลดลงติดต่อกันตั้งแต่ 2 ไตรมาส จะแสดงว่า การถดถอยทางเศรษฐกิจกำลังเกิดขึ้น

GNP นอกจากจะเป็นดัชนีที่ใช้วัดเศรษฐกิจโดยรวมหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวมแล้วยังเป็นดัชนีที่ใช้วัดความมั่งคั่ง (Wealth) ของประเทศด้วย ปัจจุบันธนาคารโลกพยายามที่จะปรับวิธีวัดความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจแบบใหม่ โดยไม่เพียงแต่พิจารณาตัวบ่งชี้ทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ได้พยายามรวมตัวบ่งชี้ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน ปัจจัยที่นำมาประกอบการพิจารณาความมั่งคั่งประกอบด้วย¹

1. *ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Capital)* ได้แก่ แร่ชาติ ป่าไม้ ที่ดิน แหล่งน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ
2. *ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อการผลิต (Produced Assets)* ได้แก่ มูลค่าของเครื่องจักรโรงงาน รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เช่น ถนน ระบบประปา เป็นต้น
3. *ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources)* ได้แก่ ความสามารถในการผลิตของประชากร ระดับการศึกษา โภชนาการ เป็นต้น
4. *ทุนทางสังคม (Social Capital)* การจัดตั้งสถาบันทางสังคมซึ่งช่วยส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน (สำหรับปัจจัยนี้ ธนาคารโลกกำลังศึกษารายละเอียด และยังมีได้นำมาใช้ในการคำนวณระดับความมั่งคั่งของประเทศต่างๆ ในขณะนี้)

ผลการคำนวณด้วยวิธีใหม่นี้พบว่า ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการวัดความมั่งคั่งของประเทศตามวิธีการดั้งเดิมมีเพียงประมาณร้อยละ 20 ของความมั่งคั่งที่

---

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน, 2538, หน้า 12 - 13.

คำนวณตามวิธีการใหม่ ส่วนทรัพยากรมนุษย์มีสัดส่วนมากที่สุดของความมั่งคั่ง ซึ่งเป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์เป็นวิธีที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ ประกอบกับประเทศที่ร่ำรวยส่วนใหญ่ก็มีการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์มากเช่นกัน

การคำนวณ โดยใช้ระบบเก่าที่วัดความมั่งคั่งจากรายได้ของประชาชนในประเทศจึงไม่สามารถแสดงถึงความมั่งคั่งจริง (true wealth) ของประเทศตามวิธีการคำนวณแบบใหม่นี้ รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายทรัพยากรธรรมชาติ และนำมาใช้บริโภคจะถือเป็น Dis - saving ซึ่งจะถูกนำมาหักออกจากความมั่งคั่งสุทธิ (Net worth) ของประเทศ และในทางตรงกันข้าม ประเทศสามารถสร้างความมั่งคั่งใหม่ขึ้นได้โดยเพิ่มการออมที่แท้จริง (genuine saving) ซึ่งคำนวณได้จากมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ หักด้วยมูลค่าการบริโภค ค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิต และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกใช้ไปจากวิธีการวัดความมั่งคั่งและการออมที่แท้จริงดังกล่าว ธนาคารโลกได้สรุปแนวทางการพัฒนาประเทศต่างๆ ว่า ควรให้ความสนใจกับการพัฒนาประเทศในลักษณะต่อเนื่อง (ยั่งยืน) (sustainable development) คือให้คนรุ่นใหม่นี้ได้มีโอกาสใช้ทรัพยากรเท่าๆ กับคนรุ่นปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม การคำนวณแนวใหม่ของธนาคารโลกนี้ยังเป็นเพียงผลของการวิจัยเบื้องต้นเท่านั้น ยังมีปัญหาที่จะต้องปรับปรุงอยู่มาก เช่น การตีค่าทรัพยากรทางน้ำและที่ดินเป็นตัวเงิน ซึ่งยังเป็นเพียงการประเมินขั้นต้นที่ต้องมีการทบทวนอีกมาก

ตารางที่ 13.1 การวัดความมั่งคั่งของประเทศตามหลักเกณฑ์ใหม่

ลำดับความมั่งคั่ง ของประเทศ	การประมาณความ มั่งคั่งต่อคน (US\$)	แหล่งที่มาของความมั่งคั่ง (ร้อยละ)		
		ทรัพยากร มนุษย์	ทรัพย์สินที่ใช้ เพื่อการผลิต	ทรัพยากร ธรรมชาติ
1 เอธิโอเปีย	1,400	40	21	39
7 เวียดนาม	2,600	74	15	11
14 กัมพูชา	3,500	24	17	59
31 จีน	6,600	77	15	8
32 ลาว	6,700	12	12	76
52 อินโดนีเซีย	12,000	55	17	28
57 พม่า	14,000	66	18	16
59 ฟิลิปปินส์	15,000	74	17	9
97 ไทย	34,000	81	11	8
122 มาเลเซีย	56,000	59	16	25
170 สิงคโปร์	306,000	85	15	0
181 สหรัฐ	421,000	59	16	25
188 ญี่ปุ่น	565,000	81	18	2
191 แคนาดา	704,000	22	9	69
192 ออสเตรเลีย	835,000	21	7	71
เฉลี่ย	86,000	64	16	20

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 13.2 ความมั่งคั่งจำแนกตามกลุ่มประเทศ

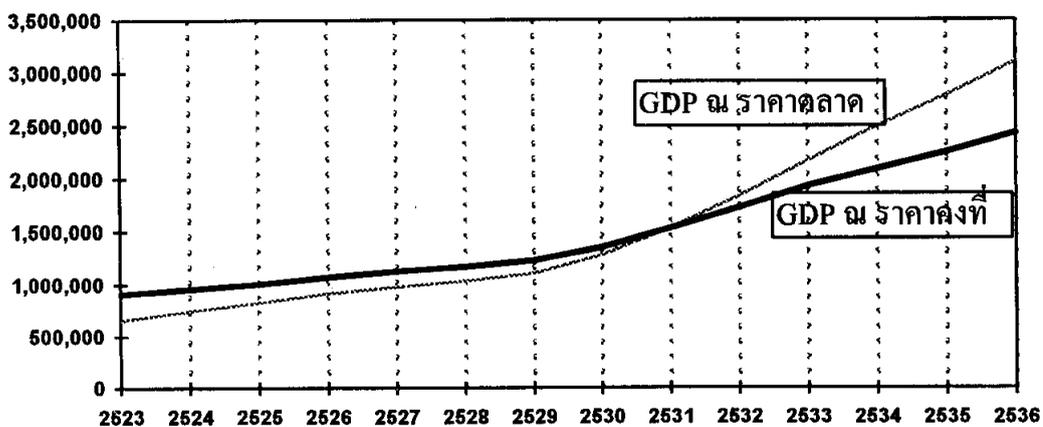
กลุ่มประเทศ	สัดส่วนความมั่งคั่งรวมของโลก	แหล่งที่มาของความมั่งคั่ง		
		ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อการผลิต	ทรัพย์สินธรรมชาติ	ทรัพย์สินมนุษย์
1.ประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบ (ประเทศกำลังพัฒนา 63 ประเทศ)	1,400	40	21	39
2.ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ (100 ประเทศ)	2,600	74	15	11
3.ประเทศที่มีรายได้สูง (29 ประเทศ)	3,500	24	17	59

หมายเหตุ: จำนวนจาก 192 ประเทศ โดยใช้ข้อมูลสถิติรายปี 25 ปี และใช้ปี 2533 เป็นปีฐานที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย “รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2538” หน้า 12 - 13.

ตารางที่ 13.3 ค่า GNP ณ ราคาตลาด และ GNP ณ ราคาคงที่ (2523 - 2537)

พ.ศ.	GNP ณ ราคาตลาด	GNP ณ ราคาคงที่
2523	657,088	910,684
2524	748,321	958,421
2525	828,647	1,009,906
2526	914,288	1,072,805
2527	976,619	1,127,547
2528	1,038,898	1,172,487
2529	1,110,960	1,233,416
2530	1,277,519	1,353,537
2531	1,535,034	1,535,034
2532	1,833,324	1,727,798
2533	2,163,781	1,929,701
2534	2,485,218	2,087,796
2535	2,782,048	2,245,810
2536	3,102,689	2,428,493

ที่มา : Asian Development Bank.

รูปที่ 13.1 ค่า GDP ณ ราคาตลาด และ GDP ณ ราคาคงที่ (2523 - 2537)

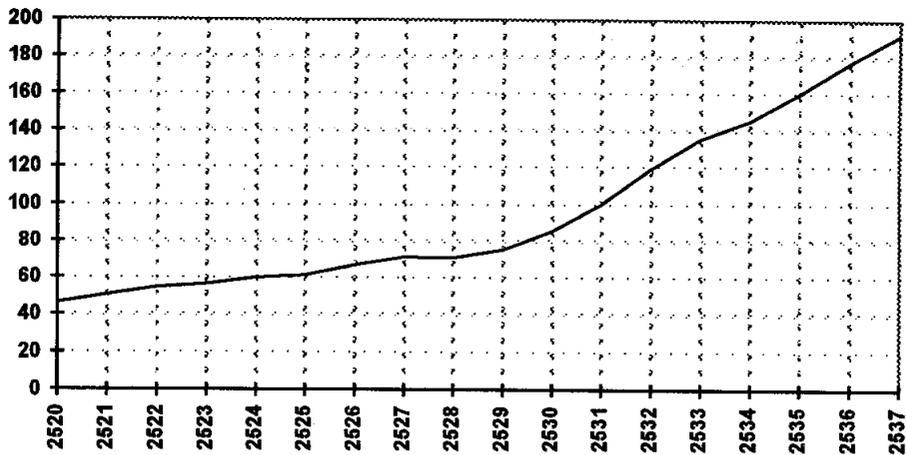
ข. ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index)

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมคำนวณจากสินค้า 8 หมวดคือ อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ
วัสดุก่อสร้าง ยานยนต์ สังกะสี ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และอื่นๆ

ตารางที่ 13.4 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (2520 - 2537) คำนวณ ณ ปี 2531 เป็นปีฐาน

พ.ศ.	ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม
2520	46.4
2521	50.4
2522	54.6
2523	56.2
2524	59.8
2525	61.2
2526	66.4
2527	70.9
2528	70.6
2529	75.2
2530	85.5
2531	100.0
2532	119.0
2533	135.0
2534	145.0
2535	160.0
2536	177.0
2537	192.5

ที่มา : Asian Development Bank

รูปที่ 13.2 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ปี 2531 เป็นปีฐาน)

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นเมื่อเศรษฐกิจกำลังขยายตัวและลดลงเมื่อเศรษฐกิจอยู่ในขณะถดถอย ดัชนีประเภทนี้มีลักษณะเป็นดัชนีพร้อม (coincident indicator) ซึ่งหมายถึง ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของอนุกรมเกิดขึ้นเกือบจะเวลาเดียวกันกับที่เศรษฐกิจเจริญเติบโตสูงสุด (peak) และเศรษฐกิจตกต่ำสุด (troughs) ดัชนีจะบอกอย่างคร่าวๆ เกี่ยวกับทิศทางของเศรษฐกิจรวม เช่น ถ้าดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 2 แสดงว่า GNP จะลดลงด้วย

ค. การใช้กำลังการผลิต (Capacity Utilization)

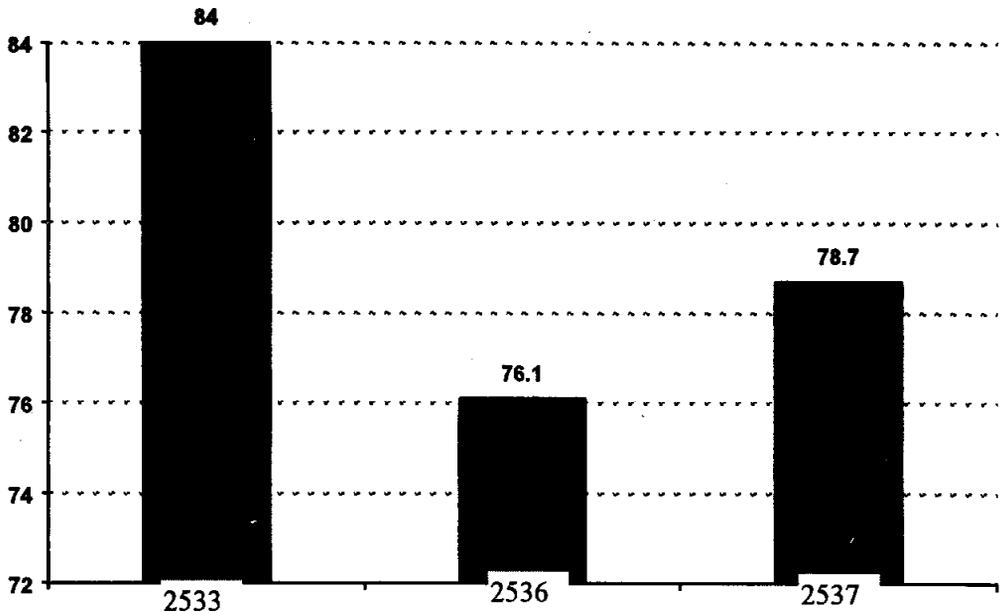
การใช้กำลังการผลิตของภาคอุตสาหกรรม คือ อัตราส่วนของการผลิตทางอุตสาหกรรม (industrial production) ต่อความสามารถ (capacity) ระดับการใช้กำลังการผลิตของภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญในเชิงนโยบาย คือ สะท้อนถึงความเพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวของการผลิตและการส่งออก เพื่อให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตได้ โดยไม่มีแรงกดดันต่อราคาสินค้าในประเทศมากเกินไป อุตสาหกรรมที่ใช้กำลังการผลิตเกินร้อยละ 80 ถือเป็นระดับการผลิตเต็มกำลัง (full capacity) อัตราการใช้กำลังการผลิต (the capacity utilization rate) จะบอก

ว่าถ้าเศรษฐกิจขยายตัวมาก จนถึงจุดที่อาจจะเกิดภาวะเงินเฟ้อ ที่มีสาเหตุมาจากอุปสรรคทาง
การผลิต (bottlenecks in production)

ตารางที่ 13.5 การใช้กำลังการผลิตทางอุตสาหกรรมสำคัญ 40 ประเภทของประเทศไทย

รายการ	พ.ศ.		
	2533	2536	2537
อาหารกระป๋อง	48.2	49.7	52.2
เครื่องเค็มแอลกอฮอล์	89.4	72.3	74.0
สินค้าอุปโภคบริโภค	80.5	47.8	48.5
ยานยนต์	81.9	78.5	76.6
ปูนซีเมนต์	100.0	87.2	96.9
ผลิตภัณฑ์เหล็ก	78.0	62.2	57.7
น้ำมันเชื้อเพลิง	94.9	99.4	100.0
เม็ดพลาสติก	87.1	66.5	64.0
เครื่องใช้ไฟฟ้า	78.3	67.0	76.9
อื่นๆ	84.3	71.6	76.3
เฉลี่ย	84.0	76.1	78.7

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2537 ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 13.3 การใช้กำลังการผลิตของอุตสาหกรรม

13.2 รายได้และการจ้างงาน (Income and Employment)

ก. อัตราการว่างงาน (The Unemployment Rate)

สูตรการคำนวณอัตราการว่างงาน คือ

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ไม่มีงานทำ}}{\text{กำลังแรงงาน}}$$

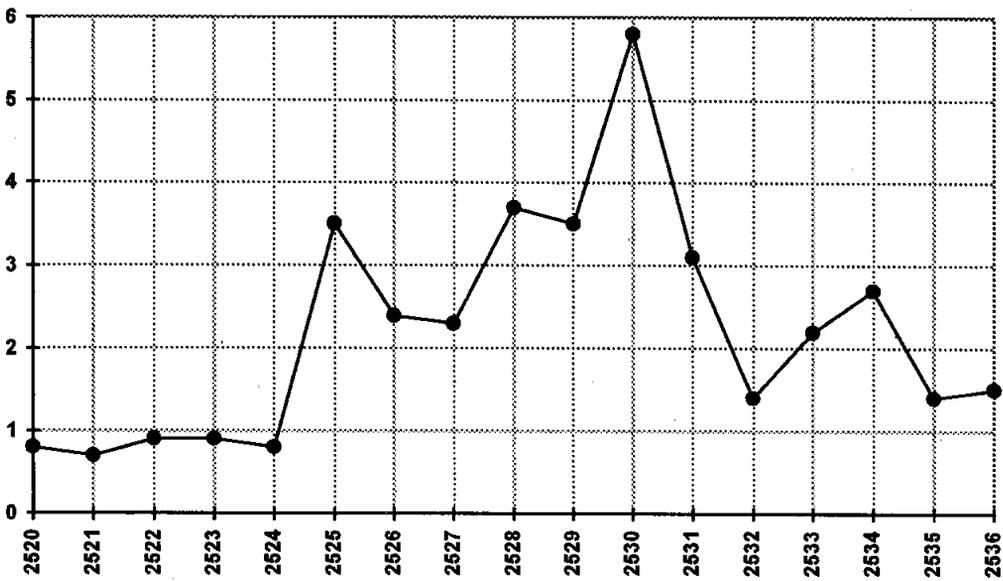
ตัวอย่าง อัตราการว่างงานปี 2533 = $(710,000/31,750,000) \times 100 = 2.2$

อัตราการว่างงานจะเป็นดัชนีชี้นำ (a leading indicator) เกี่ยวกับการตกต่ำของเศรษฐกิจในอนาคต และเป็นดัชนีผู้ตาม (lagging indicator) เกี่ยวกับการเริ่มต้นของการฟื้นตัว

ตารางที่ 13.6 อัตราการว่างงานของประเทศไทย (2520 - 2536)

พ.ศ.	อัตราการว่างงาน
2520	0.8
2521	0.7
2522	0.9
2523	0.9
2524	0.8
2525	3.5
2526	2.4
2527	2.3
2528	3.7
2529	3.5
2530	5.8
2531	3.1
2532	1.4
2533	2.2
2534	2.7
2535	1.4
2536	1.5

ที่มา : Asia Development Bank.

รูปที่ 13.4 อัตราการว่างงานของประเทศไทย

ข. รายได้ส่วนบุคคล (Personal Income : PI)

รายได้ส่วนบุคคล หมายถึง รายได้ที่บุคคลหามาได้ เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน รายได้ส่วนบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ GNP วิธีการคำนวณหาค่า PI จาก GNP กระทำได้โดย

$$\text{NNP} = \text{GNP} - \text{Capital consumption allowance}$$

$$\text{NI} = \text{NNP} - \text{ภาษีธุรกิจทางอ้อม}$$

$$\text{PI} = \text{NI} - \text{กำไรบริษัทที่ไม่ได้ปันส่วน} - \text{รายจ่ายประกันสังคม} + \text{การจ่ายเงินโอน}$$

ค่า PI จะไม่แสดงถึงการกระจายมากนัก PI จะไม่บอกว่า รายได้กระจายไปสู่บุคคลต่างๆ อย่างไรบ้าง ค่า PI จะบอกสถานการณ์เศรษฐกิจขณะนั้น แต่จะไม่ได้เป็นตัวชี้ว่าเศรษฐกิจกำลังมุ่งไปสู่ทิศใด คือไม่ได้เป็นตัวดัชนีชี้นำ (leading indicator) PI บ่อยครั้งจะใช้แทน GNP บอกถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจปัจจุบัน

ค. รายได้ส่วนบุคคลที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ (Disposable Personal Income : DPI)

การหาค่ารายได้ส่วนบุคคลที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้

$$DPI = PI - \text{ภาษีและรายจ่ายที่ไม่ใช่ภาษี}$$

รายได้ส่วนบุคคลที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ คือ รายได้ที่เหลือจากหักภาษีและรายจ่ายที่ไม่ใช่ภาษี เป็นตัวชี้ถึงฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล แต่จะไม่บอกถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจในอนาคต ทั้งนี้เพราะมันเปลี่ยนแปลงน้อยมาก เมื่อเศรษฐกิจโดยรวมเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 13.7 รายได้ส่วนบุคคลที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ (DPI)

พ.ศ.	DPI
2535	1,865,161
2536	2,042,165
2537	2,255,697

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตร

13.3 การเงิน อัตราดอกเบี้ย และราคา

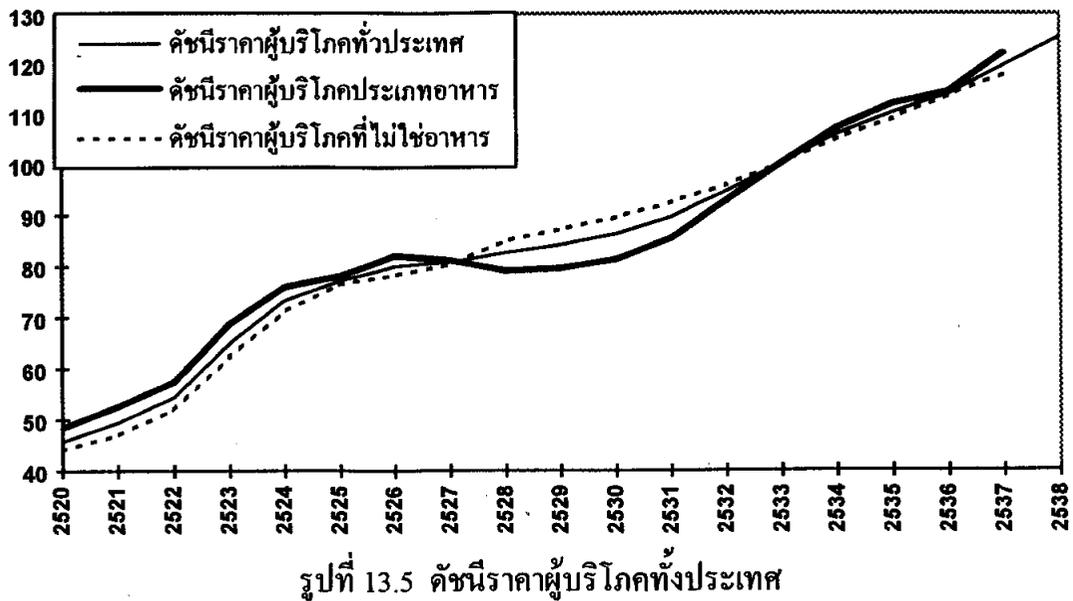
ก. ดัชนีราคาผู้บริโภค (The Consumer Price Index)

ดัชนีราคาผู้บริโภคมีการจัดทำในหลายลักษณะ ทั้งในรูปดัชนีราคาผู้บริโภคโดยรวมทั้งประเทศ ดัชนีราคาผู้บริโภคจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ ดัชนีราคาผู้บริโภคจำแนกตามกลุ่มของสินค้า (market basket of goods and services) เช่น ดัชนีราคาผู้บริโภคของสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ดัชนีราคาผู้บริโภคของสินค้าประเภทสิ่งอำนวยความสะดวก ดัชนีราคาผู้บริโภคที่นำเสนอโดยทั่วไปมีทั้งที่เป็นรายเดือนและรายปี วัตถุประสงค์ของการ

คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค คือต้องการใช้คู่มือทางการเปลี่ยนแปลงราคาตลอดเวลา トラバコที่
 ราคาสินค้าเพื่อการบริโภคสูงขึ้นเรื่อยๆ แสดงว่า เศรษฐกิจเกิดเงินเฟ้อ

ตารางที่ 13.8 ดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งประเทศ (พ.ศ. 2520 - 2538)

พ.ศ.	ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วประเทศ	ดัชนีราคาผู้บริโภคประเภทอาหาร	ดัชนีราคาผู้บริโภคที่ไม่ใช่อาหาร
2520	45.8	48.4	44.1
2521	49.4	52.6	47.1
2522	54.3	57.4	52.0
2523	65.0	68.7	62.4
2524	73.3	75.9	71.2
2525	77.1	78.1	76.4
2526	80.0	82.0	78.4
2527	80.7	81.1	80.3
2528	82.6	79.1	85.0
2529	84.2	79.6	87.2
2530	86.3	81.4	89.5
2531	89.6	85.5	92.3
2532	94.4	92.6	95.6
2533	100.0	100.0	100.0
2534	105.7	107.0	104.8
2535	110.0	111.8	108.8
2536	113.7	114.2	113.4
2537	119.5	122.1	117.7
2538	125.3		

ตารางที่ 13.9 การเปลี่ยนแปลงของ ดัชนีราคาผู้บริโภค ปี 2539 จำแนกตามเดือน ม.ค. - ธ.ค.

เดือน	ดัชนีราคาผู้บริโภคหมวดอาหาร	ดัชนีราคาผู้บริโภคที่ไม่ใช่อาหาร
ม.ค.	+ 1.1	+ 0.3
ก.พ.	+ 0.3	+ 0.2
มี.ค.	+ 0.6	+ 0.2
เม.ย.	+ 0.4	+ 0.4
พ.ค.	+ 0.1	+ 0.5
มิ.ย.	- 0.1	+ 0.3
ก.ค.	+ 0.4	+ 0.0
ส.ค.	+ 2.3	+ 0.0
ก.ย.	+ 0.1	+ 0.2
ต.ค.	+ 0.1	+ 0.1
พ.ย.	0.0	+ 0.9
ธ.ค.	- 0.2	+ 0.1

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

(+) (-) แสดงการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น หรือลดลง

ข. ดัชนีราคาขายส่ง (The Wholesale Price Index) หรือ ดัชนีราคาผู้ผลิต (The

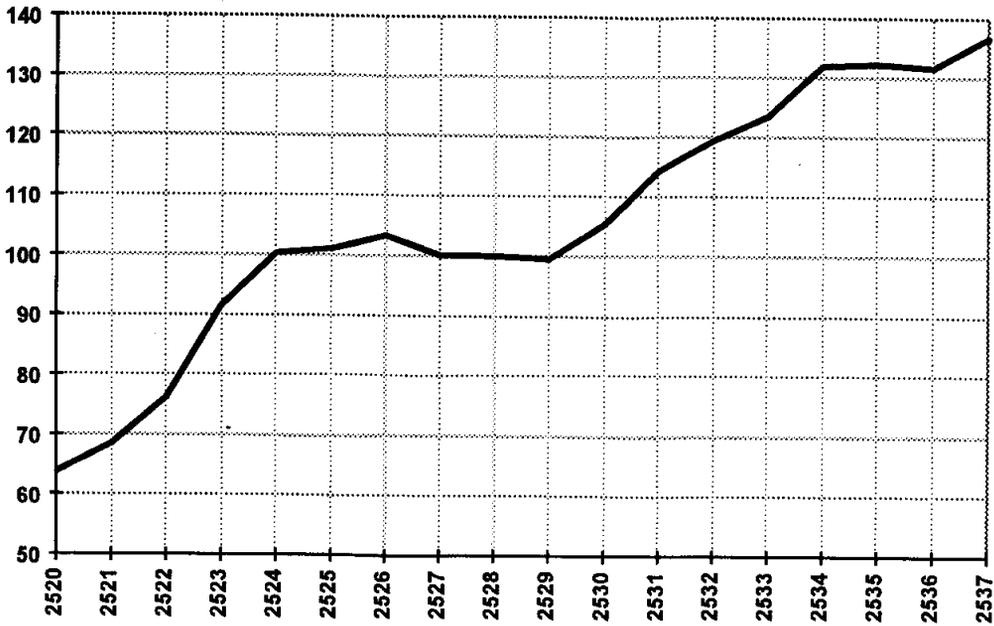
Producer Price Index)

ดัชนีราคาขายส่ง แสดงการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าระหว่างผู้ผลิตและผู้ซื้อผลผลิตคนแรก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของราคาขายส่งจะกระทบราคาสินค้าของผู้บริโภค ถ้าราคา ณ โรงงาน สูงขึ้น แสดงว่าผู้บริโภคจะต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าเพิ่มขึ้นตามมานั่นเอง ดังนั้น การเพิ่มขึ้นในราคาขายส่งจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นในดัชนีราคาผู้บริโภค

ตารางที่ 13.10 ดัชนีราคาขายส่งของประเทศไทย (พ.ศ.2520 - 2537) ปี 2528 เป็นปีฐาน

ปี	ดัชนีราคาขายส่ง
2520	63.8
2521	68.5
2522	76.2
2523	91.5
2524	100.3
2525	101.2
2526	103.3
2527	100.1
2528	100.0
2529	99.6
2530	105.5
2531	114.2
2532	119.4
2533	123.5
2534	132.0
2535	132.3
2536	131.7
2537	136.8

ที่มา : Asian Development Bank

รูปที่ 13.6 ดัชนีราคาขายส่งของประเทศไทย (ปี 2528 เป็นปีฐาน)

ค. ปริมาณเงิน (Money Supply)

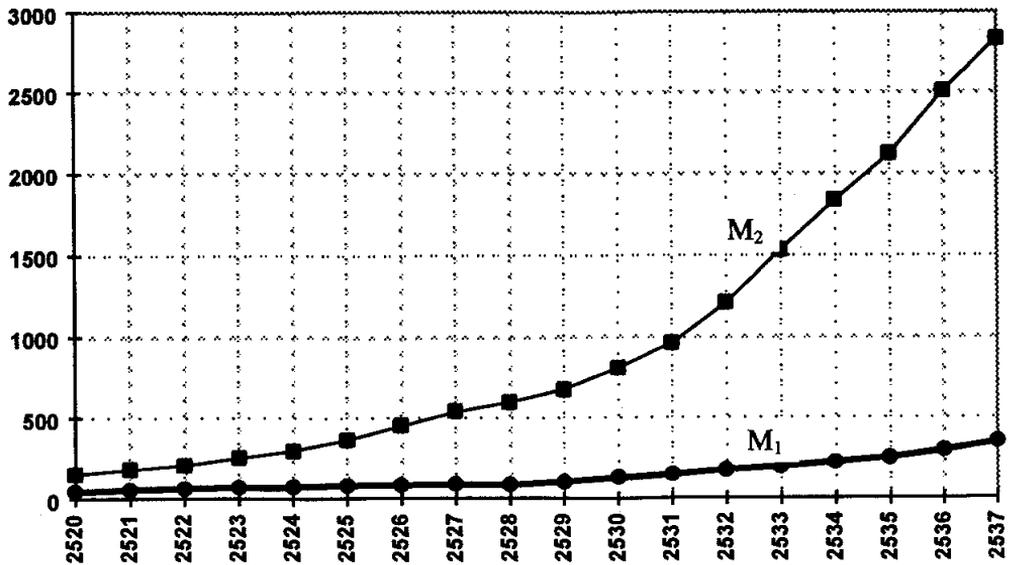
ปริมาณเงินแบ่งเป็น 2 ประเภทตามหน้าที่ของเงินคือ ปริมาณเงินประเภทที่หนึ่งคือ M_1 จะหมายถึงองค์ประกอบของเงิน ปริมาณเงินที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยน (a medium of exchange) ซึ่งได้แก่ เหรียญกษาปณ์ และเงินกระดาษ (Coins and paper currency) เช็คเดินทาง (traveler's check) และเงินฝากกระแสรายรับ (demand deposits) และปริมาณเงินประเภทที่ 2 คือ M_2 จะหมายถึงเงินที่ทำหน้าที่รักษามูลค่า (a store of value) ซึ่งได้แก่ สินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิ (net foreign asset) สินเชื่อภายในประเทศ (domestic credit) ได้แก่ พันธบัตรของรัฐบาล (claims on government sector) หนี้กู้ของเอกชน (claims on private sector) และหนี้กู้ของสถาบันการเงินอื่นๆ (claims on private sector) และหนี้กู้ของสถาบันการเงินอื่นๆ (claims on other sector) และหนี้กู้ของสถาบันการเงินอื่นๆ (claims on other sector)

other financial institutes) ปริมาณเงินทั้ง 2 ประเภท จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าการถดถอย (recession) และเศรษฐกิจฟื้นตัว (recoveries) ของเศรษฐกิจ

ตาราง 13.11 ปริมาณเงินของประเทศไทย พ.ศ.2520 - 2537 (หน่วย ล้านล้านบาท)

พ.ศ.	ปริมาณเงิน (M ₁)	ปริมาณเงิน (M ₂)
2520	45.7	151.1
2521	54.7	180.3
2522	63.5	205.5
2523	71.6	251.8
2524	73.9	292.9
2525	78.9	363.8
2526	83.0	450.5
2527	88.8	537.9
2528	85.9	593.5
2529	103.4	672.8
2530	132.4	808.6
2531	148.5	956.1
2532	174.7	1207.1
2533	194.4	1529.1
2534	22.4	1832.4
2535	249.7	2117.8
2536	296.2	2507.1
2537	346.5	2829.4

ที่มา : Asian Development Bank.

รูปที่ 13.7 ปริมาณเงินของประเทศไทย พ.ศ.2520 - 2537 (หน่วย : ล้านล้านบาท)

13.4 การขายและการใช้จ่าย (Sales and Spending)

ก. การใช้จ่ายของผู้บริโภค

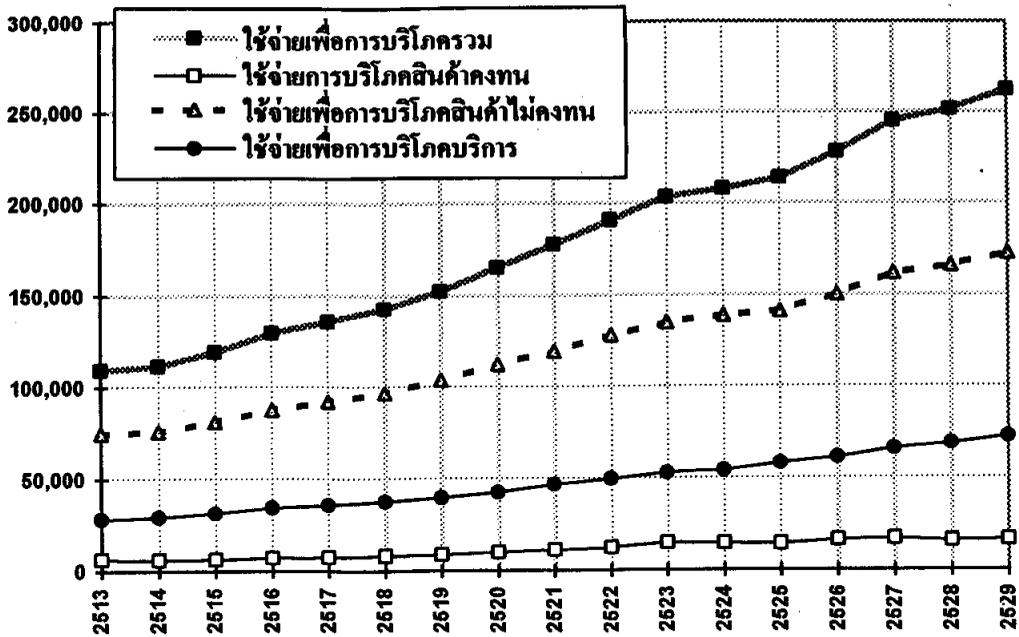
การใช้จ่ายของผู้บริโภค บ่อยครั้งจะถูกพิจารณาว่าเป็นตัวบ่งชี้สุขภาพของเศรษฐกิจ (the economy's health) กล่าวคือ มันจะบอกถึงอะไรกำลังเกิดขึ้นในภาคการบริโภค และมันมีประโยชน์ในการแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในอนาคต

องค์ประกอบสำหรับการใช้จ่ายของผู้บริโภค ได้แก่ การบริโภคสินค้าคงทน การบริโภคสินค้าไม่คงทน และการบริโภคบริการต่างๆ โดยที่สินค้าคงทนจะเป็นองค์ประกอบที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายมาก การบริโภคสินค้าคงทนมักจะเปลี่ยนไปตามอัตราดอกเบี้ยและจำนวนประชากร

ตารางที่ 13.12 การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในตลาดภายในประเทศ ราคาปี 2515

พ.ศ.	การใช้จ่ายเพื่อ การบริโภครวม	การใช้จ่ายการ บริโภคสินค้าคงทน	การใช้จ่ายเพื่อการ บริโภคสินค้าไม่คงทน	การใช้จ่ายเพื่อการ บริโภคบริการ
2513	109,565	6,254	74,944	28,367
2514	111,471	6,017	76,119	29,335
2515	119,036	6,251	81,273	31,512
2516	129,609	7,288	87,701	34,620
2517	135,699	7,504	92,216	35,979
2518	142,653	8,040	96,937	37,676
2519	152,434	8,813	103,973	39,648
2520	165,286	10,237	112,390	42,659
2521	177,850	11,562	119,504	46,784
2522	190,994	12,688	128,456	49,850
2523	203,229	15,043	135,075	53,111
2524	207,759	14,637	138,689	54,433
2525	213,569	14,279	141,145	58,145
2526	227,752	16,337	150,071	61,344
2527	244,798	16,934	161,689	66,175
2528	251,058	16,008	165,947	69,103
2529	261,926	16,435	172,648	72,843

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ “รายได้ประชาชาติ
ของประเทศไทย 2513 - 2530”. หน้า 87.

รูปที่ 13.8 การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในตลาดภายในประเทศ

ข. การขายรถยนต์ (auto sales)

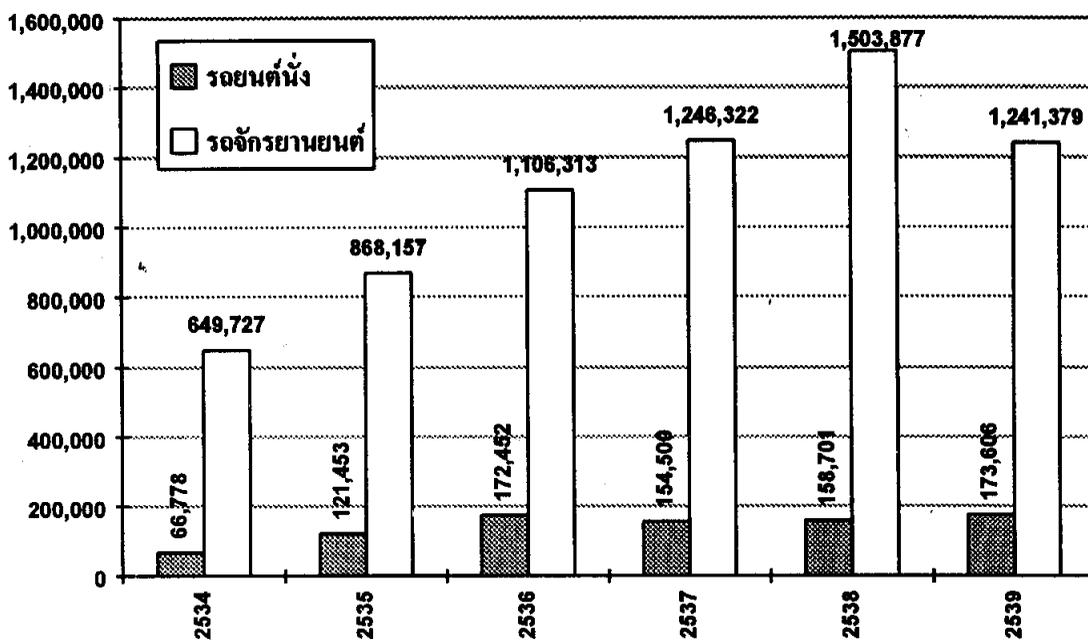
ข้อมูลการขายรถยนต์มี 2 ลักษณะ คือ เป็นข้อมูลที่แสดงมูลค่าการขาย (volume of sales) และปริมาณการขาย (unit sold) รถยนต์เป็นสินค้าคงทน ความสำคัญของการขายรถยนต์ใหม่ นอกจากจะเป็นดัชนีชี้ให้เห็นความแข็งแกร่งของธุรกิจรถยนต์แล้ว ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นดัชนีชี้แนวโน้มเศรษฐกิจด้วย ยอดขายรถยนต์ใหม่จะขึ้นอยู่กับระดับการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยและภาวะเศรษฐกิจของผู้บริโภค การขายรถยนต์ใหม่โดยเฉพาะรถยนต์ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ จะมีผลกระทบโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (real gross domestic product) การเปลี่ยนแปลงปริมาณการขายจะมีผลต่อการผลิตรถยนต์ และต่อไปถึงการเปลี่ยนแปลงในอัตราการเจริญเติบโต ดังนั้น การพิจารณาผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวม ข้อมูลเกี่ยวกับการขายรถยนต์จึงเป็นตัวแปรที่น่าติดตาม

ตารางที่ 13.13 ปริมาณการจำหน่ายรถยนต์ในประเทศไทย

หน่วย : คัน

พ.ศ.	รถยนต์นั่ง	รถจักรยานยนต์
2534	66,778	649,727
2535	121,453	868,157
2536	172,452	1,106,313
2537	154,500	1,246,322
2538	158,701	1,503,877
2539	173,606	1,241,379

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 13.9 ปริมาณการจำหน่ายรถยนต์ในประเทศไทย

13.5 การค้าและการเงินระหว่างประเทศ

ก. ดุลการค้า

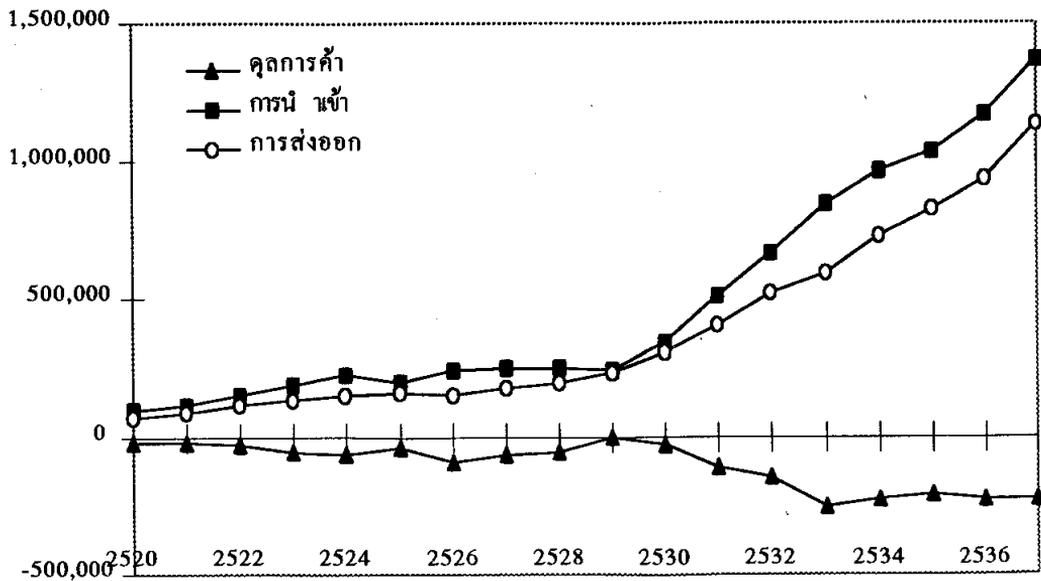
การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีทั้งสินค้าคงทนและสินค้าไม่คงทน ดุลการค้าอาจอยู่ในลักษณะเกินดุลย์ หรือขาดดุลก็ได้ ตัวเลขเกี่ยวกับการค้าปกติจะเสนอในรูปปริมาณเงินตามความเป็นจริง ดุลการค้า ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ตัวคือ อุปสงค์ต่อสินค้าที่ทำในต่างประเทศ (demand for foreign - made product) และความสามารถในการขายสินค้าที่ผลิตภายในประเทศให้กับต่างประเทศ (ability to sell domesticall produced goods abroad) ทั้งการส่งออก และการนำเข้า ถูกกระทบโดยการถดถอยทางเศรษฐกิจ (recession) ดุลการค้ามีความสำคัญเพราะมันจะกระทบต่อการจ้างงานในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมที่มีการนำเข้าสินค้า ตลอดจนปริมาณเงินตราต่างประเทศ การขาดดุลการค้า แสดงว่า เงินตราต่างประเทศไหลออกไปนอกประเทศ เกิดการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ราคาของเงินตราต่างประเทศจะสูง เงินบาทจะมีค่าถูกลง ในทางตรงกันข้าม การเกินดุลการค้า แสดงว่า เงินตราต่างประเทศไหลเข้าประเทศเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินตราต่างประเทศมากขึ้น ราคาของเงินตราต่างประเทศจะถูก เงินบาทจะมีค่าสูงขึ้น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงดุลการค้าจะเป็นดัชนีชี้้นำการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 13.14 คุณลักษณะของประเทศไทย (พ.ศ.2520 - 2537)

หน่วย : พันล้านบาท

พ.ศ.	ดุลการค้า	การนำเข้า (ราคา CIF)	การส่งออก (ราคา FOB)
2520	- 22,979	94,177	71,198
2521	- 25,834	108,899	83,065
2522	- 27,982	146,161	108,176
2523	- 55,489	188,686	133,197
2524	- 63,745	216,746	153,001
2525	- 36,888	196,616	159,728
2526	- 90,137	236,609	146,472
2527	- 69,918	245,155	175,237
2528	- 57,803	251,169	193,366
2529	- 7,975	241,358	233,383
2530	- 34,356	334,209	299,853
2531	-109,544	513,114	403,570
2532	-146,364	662,679	516,315
2533	-254,635	844,448	589,813
2534	- 233,201	958,831	725,630
2535	- 208,600	1,033,244	824,644
2536	- 230,734	1,166,596	935,862
2537	- 233,985	1,367,374	1,133,289

ที่มา : Asian Development Bank

รูปที่ 13.10 ดุลการค้าของประเทศไทย

ข. อัตราแลกเปลี่ยน (Foreign Exchange)

อัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง อัตราซึ่งเงินตราของประเทศหนึ่งถูกนำไปแลกกับเงินตราของอีกประเทศหนึ่ง หรืออัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราประเทศใดประเทศหนึ่ง คือราคาของเงินตราของประเทศนั้น ในรูปเงินตราต่างประเทศ เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐ = 29 บาท หรือ 1 ดอลลาร์สหรัฐ = 1.8917 มาร์คเยอรมัน ในทางกลับกัน 1 มาร์คเยอรมัน จะเท่ากับ 0.5286 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

อัตราแลกเปลี่ยนเป็นดัชนีสำคัญในการกำหนดกระแสการนำเข้าสินค้าและกระแสการไหลออกของสินค้า ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนสูง ราคาสินค้าเข้าจะแพง ราคาสินค้าส่งออกในสายตาของชาวต่างประเทศจะถูก ดังนั้น การส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการนำเข้าจะมีแนวโน้มลดลง ดุลการค้าจะติดลบลดลง (หรือดุลการค้าอาจเกินดุล) ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนต่ำ ราคาสินค้านำเข้าจะถูกลง ราคาสินค้าส่งออกในสายตาของชาวต่าง

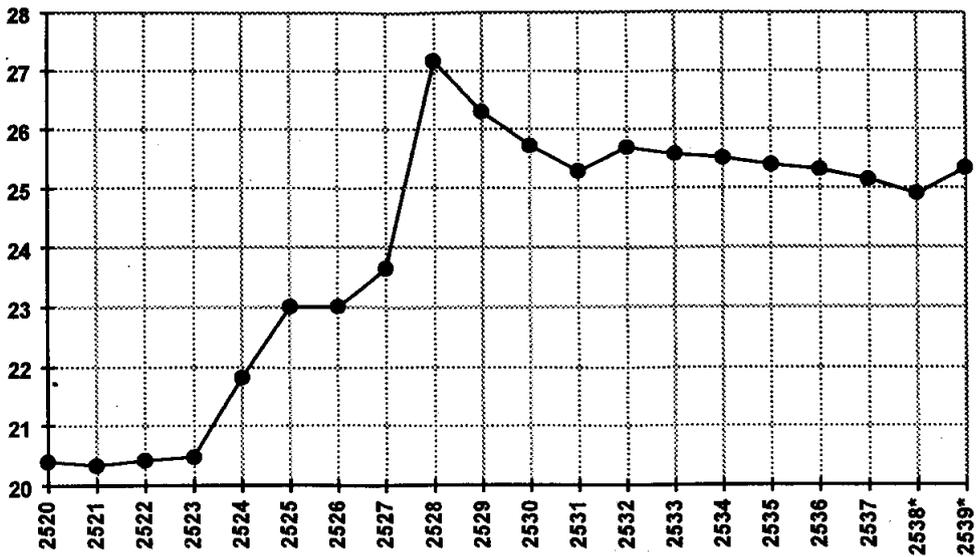
ประเทศจะแพงขึ้น ดังนั้น การส่งออกมีแนวโน้มลดลง และการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
 ดังนั้น ค่าดุลการค้าจะติดลบมากขึ้น (หรือค่าดุลการค้าอาจขาดดุล) ซึ่งการขาดดุลการค้า หรือการ
 เกินดุลการค้าจะมีผลกระทบต่อ GNP ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน จะมี
 ลักษณะเป็นดัชนีชี้นำเศรษฐกิจ

ตารางที่ 13.15 อัตราแลกเปลี่ยนโดยเฉลี่ยระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ
 (พ.ศ.2520 - 2539)

พ.ศ.	อัตราแลกเปลี่ยนโดยเฉลี่ย 1 บาท : x ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
2520	20.400
2521	20.336
2522	20.419
2523	20.476
2524	21.820
2525	23.000
2526	23.000
2527	23.639
2528	27.159
2529	26.299
2530	25.723
2531	25.294
2532	25.702
2533	25.585
2534	25.517
2535	25.400
2536	25.319
2537	25.150
2538*	24.910
2539*	25.340

ที่มา: Asian Development Bank

* ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 13.11 อัตราแลกเปลี่ยนโดยเฉลี่ยของเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

สรุป

ดัชนีชี้วัดที่นำเสนอในบทนี้เป็นเพียงตัวอย่าง ดัชนีชี้วัดบางตัวของเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จัดทำโดยกระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่จัดทำโดยหน่วยงานทั้ง 2 ยังมีอีกหลายตัว ซึ่งนักศึกษาสามารถค้นได้จากรายงานเศรษฐกิจที่จัดทำโดย ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงพาณิชย์